

PRZYLEŻEĆ (12) *vb impf i pf*

Pierwsze e jasne, inf z tekstu nieoznaczającego é.

inf przyleżeć (1). ◇ *praes 1 sg* przyleżę (1). ◇ *3 sg* przyleży (4). ◇ *3 pl* przyleżą (3). ◇ [*praet 3 pl subst* przyleżały.] ◇ *fut 3 sg n* przyleżeć będzie (2). ◇ *con* [*3 sg m by* przyleżał.] *n* by przyleżało (1). ◇ [*impers praet* przyleż(o)no.]

Sł stp notuje, Cn s.v. przylegam, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) i XVIII w.

I. impf (11) :

1. Znajdować się blisko czegoś; adiacere Miech, Mącz (4) : Adiaceo, Przyleżę/ yeftem w łąciectwie s kim. *Mącz* 161b.

a. O terytoriach i ich mieszkańcach: sąsiadować, graniczyć [ku czemu] (1) : bowiem od wśchodu łośńcza przyleżą [*Tatarzy Zawolscy*] ku Mołkiewŕkiej ziemi częftokroć w nie wtargaiąc á łupi[e]żąc *MiechGlab* 75; [Ku zamkowi wiźnieńskiemu ta wieś przyleży, jest blisko zamku *LustrMaz* II 50].

b. O częściach organizmu [ku czemu] (1) : Bowiem w takich [*ludziach*] ferce gdy więcey przyleży ku boku lewemu przeto też więtfzą moc vkazuie w ręce lewey *GlabGad* D4.

c. [Przylegać [czemu]: ábowiem bárzo mokra ziemiá nie dobrze korzeniu przyleży. *Cresc* 1571 117.]

d. Zwrot: »słońcu przyleżeć« = istnieć pod słońcem, tj. na świecie (1) : Rozmyślałem záfię o tych rzeczách ktore łośńcu przyleżą [*et vidi sub sole Vulg Eccle* 9/11]/ áno nie máfz biegow rychłym/ áni walki mocnym *BielKron* 81v.

2. Być obowiązkiem lub prawem [w tym: komu (3)] (5) : tho wolno ye⁸⁰ k m. albo thim komv przilezecz bedzie gdzie kogo zaftaná abi bil pobran. *LibLeg* 11/11v; [*SprChęd* 41].

[*cum inf*: [*Archaniół Gabriel do Jezusa*:] Thobie nyepziliezi ssmyerczi warowacz ssye *SprChęd* 41.]

Fraza: »jako przyleży, przyleżeć będzie« [w tym: na kogo (1)] (1:1): Abowiemem pilnie ftrzegł wśfytkich śpraw páná mego á to námię nigdy nieprzyśzło/ ábych ynáczey oniem rozumiał/ iedno iáko przyleży o przyrodzonym pánu swoiem. *RejPs* 25; Krol ye⁸⁰ M. bedzie sye tesz raczil tak zachowacz yako na dobrego pana y Chrześczyanŕkie⁸⁰ Krola przilezecz bedzie *LibLeg* 11/70; [*ListyPol* II 1548/175; i poczniemy dáli pán Bóg/ iufz na tem świecie żyć iako na fyny boże przyleży *MurzNT* A4v].

Zwrot: »własnie, nawłasniej przyleżeć« (1:1): NIemałz śnadz tak śprofnego zwierzęcia acz ieft bez rozumu stworzone ktoreby wždy niedalo iakich znakow albo podobienśtwa na chwałę twoię a komufz by to śnadz na włáfniej przilezalo iedno nędznemu czlowiekowi *RejPs* 218v, 87v.

Szereg: »przystać a przyleżeć« (1): abychmy będąc wbeśpieczenśtwie obrony twoiey: tylko iedno tego nalladowali co nam przyśtoi a włáfnie przylezy ku chwale świętemu imieniowi twemu *RejPs* 87v.

3. Przysługiwać komuś, przynależeć do kogoś lub czegoś (1) :

przyleżeć komu (1): Czoż komu przyleży tim iemu odpłaczać ieft grunt śprawiedliwości. *BielŻyw* 118.

[**przyleżeć na kogo:** dobrowolnie zeznal, isz wziął roczizni od Stanisława [...] s karczmŕ marcas 4, ktore przilezali na żone na iego *KsięgaSądTrześ* 1577 nr 1300.]

4. *Odnosić się, dotyczyć [ku czemu] (1)* : nie godowanie ani z niewiaŝty obczowanie, ani inŝe rzeczy ktore ku godum przyleŝą wefele ŝywotowi przynofzą ale mierne rozmawianie á ŝkromne tego czoŝ fie na godziech vkazuie vŝywanie. *BielŹyw* 102; [Ile zaŝ ku poŝledniem vŝtawám przyleŝy/ [...] tak v nas mieŝca niemaia ani kuniem chrzeŝcjani powinni ŝa *MurzNT* 57v].

5. [*Leŝąc na kimŝ, przycisnąc; przen [kogo]*]: Odległoŝć lepsza, niŝli przyległoŝć: przyleŝono drugich, ŝe wstać nie mogą. *PismaPolit* 512.]

II. *pf Połoŝyc się do łóŝka z powodu choroby; incidere in morbum ex crapula a. comessatione Cn (1)* : Boć by fie barzo zle ŝtało Abys mię tak miał odbieŝeć Snadz bych muliała przylezeć *Rejŝóŝ* F5; [Teŝ gdyby ktho w zwáďzie vderŝył drugiego kámieniem abo pięŝcia/ á onby zaráŝem nie vmarł/ ále by przyleŝał [*ceciderit in lectum*] *BibRadz Ex* 21/18 (*Linde*)].

Formacje wŝpólrdenne cf 2. LEC.

Cf PRZYLEŝĄCY

LW